

Передплата

на «РУСЛАНА» вносить:

в Австрії:

на цілий рік 20 кор
на пів року 10 кор
на чверть року 5 кор
на місяць 170 кор

За границею:

на цілий рік 16 рублів
або 36 франків
на пів року 8 рублів
або 18 франків
Поодинокі числа по 10 сот.

РУСЛАНА

«Вирнеш ми очі і душу за віру, а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.» — З Русланових псалмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских свят о 5½ год. пополудни.

Редакція, адміністрація і експедиція «Руслана» під ч. І. пл. Дамбровського (Хорунщини). Експедиція місцева в Агенції Соколовського в пасади Гавемана.

Рукописи звертає ся лише на попереднє застереження. — Рекламації неопечатані пізній від порта. — Оголошеня значайні приймають ся по ціні 20 с. від стрічки, а в «Надєсланім» 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 3) с. від стрічки.

Потреба живійшої і ревіційшої роботи народної.

(Дальше).

Хоч п. Гневош признає, що «*następstwa strejków rolnych w Galicyi wschodniej są dla naszej sprawy narodowej pod każdym względem dodatnie*», — вважає, що «*grozi nam dalej niebezpieczeństwo ubywania ludności polskiej*»; що «*stan jest zawsze groźnym*», наколи «*żarą będzie chwilowym, ogień słomianym*». Звертає ся отже до польскої суспільности і домагає ся, щоби вся робота була звернена на те, — зайняти ся польським хлопом, розбудити в нім народну свідомість, скріпити в нім привязанє до свого обряду, научити єго говорити дома і поза домом по польськи. Тут отже стає п. Гневош на хибнім становищі, що кожний латинського обряду є ео ipso Поляком, хоч фактичні обставини засвідчають зовсім що иншого. Ми-ж вказали для прикладу деякі громади, в котрих селяни-латинники говорять по польськи, хоч посполною мовою — і се є справді нащадки давньої колонізації мазурскої, они не перестали і не забули говорити по польськи, хоч ними довгими літами, може й століттями не опікував ся п. Козловский і єго помічники. Коли отже п. Гневош домагає ся, щоби робота ним задумана ішла в тім напрямі, щоби научити хлопа-латинника говорити по польськи дома і поза домом, то тут вже виходить поза межі освідомлюваня народного Поляків, а втягає обсяг сеї роботи і Русинів-латинників, котрих доперва хоче научити польскої мови.

А хто зовсім безсторонно розліджував етнографічні відносини на Русі, сеї мусить признати, що є Русини-латинники. Отже коли обставини відвернули їх від рускої Церкви, то всеж они ще не перестали належати до рускої народности (як нпр. Поляки-протестанти на Шлезку не перестали бути Поляками, хоч покинули римо-кат. Церкву), а змагати до того, щоби викоринити у них їх домашню рідну мову, а наломити ся до польщизни, якої они не уміють і нею не розмовляють ані дома ані поза домом, значить вже вести винародовляючу місію, — се є вже *Drang nach Osten*, се є вже заборче змаганє. Поляки вельми чутливі на се, наколи нпр. по деяких польских гімназиях, а особливо у Львові рускі катехити вимагають від учеників греко-кат. відповідей з релігії в рускій мові, завели в гімназії Франц Йосифа науку греко-кат. релігії в польській мові, а пок. директор IV гімназії не хотів навіть дозволити тамошньому катехиті викладати релігію рускою мовою. Виходять они в тих змаганях з того погляду, що там є учениками (?) переважно Поляки латинського обряду, отже они повинні учти ся навіть греко-кат. релігії по польськи. Справа опинила ся ще за пок. кардинала Сембратовича в консисторії і стануло на тім, що окрім гімназії Франц Йосифа, в инших польских відбуває ся виклад релігії по руски, а тим що не вміють рускої мови (Полякам греко-кат. обряду)

катехит поясняє по польськи і питає їх по польськи. Сеї засади однак не хотять признати, що є Русини-латинники, котрі не вміють по польськи і тих п. Гневош каже доперва учти говорити по польськи в дома і поза домом. Тут отже звернемо ся до неого власними єго словами: «*nie wywrasajmy już istniejącego*», а що дійсно є такі Русини-латинники, що не вміють і не вміли по руски, се признає посередно і сам п. Гневош. Що Поляки будуть освідомлювати своїх земляків, се не можемо ми Русини їм почитувати чимсь недобрим, але мусимо вважати се заборчим змаганєм, наколи п. Гневош хоче загорнути до свого табору і тих Русинів, що наслідком ріжних обставин і впливів стали латинниками, а тепер ще мають наслідком заходів п. Гневоша покинути і свою народність і свою мову, а навчити ся дома і поза домом говорити лише по польськи. Таке змаганє мусить довести до розятрення, мусить викликати і з рускої сторони протиділанє, а се не причинить ся до усмирення, лише до роздмухання суперечностей.

Коли п. Гневош сам признає, що в такій праці народного освідомлюваня польского населєня потрібна є розвага і міра, і висловлює, що невідповідні вислови про Русинів можуть принести шкоду, то як-раз наворотанє Русинів-латинників на польську мову дасть неминучо до сего привід, як вже в практиці показало ся з дволітного посланництва п. Козловського. Щоби Русина-латинника наворотити до польскої мови, уживає ся до того споконвічної методи вихвалюваня виспости польскої мови і культури а впоюваня погорди і зневаги до менше вартної хлопоської мови і народности рускої і самі Поляки вже мали нагоду в останних часах збирати терпкі овочі такої роботи. Отже радимо понехати сі заборчі змаганя, бо се не доведе до цілі і до ладу.

П. Гневош домагає ся також концентрації сеї органічної праці, економічного пособлюваня польським селянам і в кождім случаю розумної помочи і опіки, але без кривди руских селян, котрих не лише не вільно кривдити, але й оставляти без поради і охорони, не вільно їм робити перепоп в економічнім скріплюваню і двиганю. На тему сеї опіки над руским селянином з польского боку вже стілько писало ся, що вважаємо злишнім повтаряти, але мимохіть насуває ся тут відома давна проповідка: Божє, хорони мене від приятелів, бо з неприятелями самі дамо собі раду.

(Конець буде).

Промова делегата М. р. Василька

виголошена в австрійській делегачії дня 19. лютого 1904 р.

(Конець).

Я чув в отсій палаті також не мало від вельми поважаних і визначних бесідників німецьких і ненімецьких партий про розпорядок Є. Е. п. міністра війни. І я мшу заявити, що се мене властиво дивувало, що одні добачували

в нім якусь небезпеку, а инші концесию. Я-ж справді не найшов там нічого иншого, як затвердженє письмом того, що зовсім понятво і природно до нинішного дня в армії естувало. Час моєї служби військової був надзвичайно короткый, я служив всего вісім місяців, а після того був суперарботирований, але вже в тих вісьмох місяцях, які я провів в угорсьім реґіменті гузарів, зміг я пересвідчити ся, що ані вахмайстер, а тим менше дугефірер і капраль не знав більше нічого з німецької мови крім слів команди тай того, що вимагає мова службова і команди, та що рядових учено — зовсім природно в мові угорській. Підчас моєї служби військової а також і пізнійше мав я нагоду запримітити, що при кождім полку є значайше число таких офіцарів, котрі справді орудуєть мовою реґіменту або привнайменше напружують всі сили, щоби до неї наломити ся. О скілько Є. Е. міністер війни запровадив обовязкове орудуванє полковою мовою у офіцарів, то є се лиш самопонятне і надзвичайно розумне зарядженє, узасадне не тільки дотеперішною практикою, але й коначне для вишколеня живіра.

Отсей розпорядок відповідає поступованю Є. Е. п. міністра війни, яке могли ми заирмітити в инших областях; він є розумно обдуманний та подиктований досвідом. На всякий случай не бачу я в тім розпорядку нічого, що могло би дразнити Німців, але правду сказавши не бачу я також нічого, що инші народи могли би уважати концесию для себе. Загалом я не бачу нічого иншого, як тільки те, що з природи річи вимагає служба і військовоє образованє в цілі виробленя бодрости і орієнтаційної меткости в армії.

Тепер переходжу до війни нашого могучого сусіда.

Передовсім мшу сказати, що Русини, котрих в Росії живе, як відомо, 25 мільонів, є найбільшими противниками автократичного царизму, теперішного ладу і політичної системи в Росії і що з тої причини не мають найменшої симпатії до всіх тих розпорядків, які виходять від теперішних верховодів російских.

З другої сторони само собою розуміє ся, що ми, будучи Славянами, є споріднені з російським народом, якого наш селянин для відріжненя від своєї національности називає Москалем; бо в жилах обох народів пливе спільна славянська кров, але наш селянин знає зовсім добре, що ми є «Русини», отже щось иншого, як «Москалі» і лиш кдось третому удало ся споріднити нас з російським народом ближше, чим оно є в дійсности. Проте ми певно жаліємо, що наша кров тепер замотана у війну з Азійцями. Як-раз наші предки козаки боронили свого часу Европу перед Азією. Борби козаків з Татарами чейже знані сій високій палаті і так само й те не повинно бути незнаним, що ті борби припадають як-раз на часи, з котрих починає ся культура і спокійний розвиток Европи.

Колиж тепер на землі тих історичних борб Азійці наново втягнули у війну наших славянских братів-християн, то ми-ж не можемо хилити ся на сторону Япанців. Правда, що наші земляки в Росії надіють ся по нещасливій війні з Япанією переміни відносин. Але я думаю, що сего звороту не здержить нічо, без огляду на те, чи побідить Росія чи Япанія; бо теперішні верховоди ведуть тяжку війну так з масою народу і з усею інтелігенцією, як також і з усею

європейською культурою, просвітою і поступом сего століття (кишенівські події, клеймо століття, обурили весь цивілізований світ), тож мусять вкінці впасти в тій борбі із долами сусільности.

Але щоби нині бажати побіди азійської держави над європейською, се уважаю із становиска Європейця таки за нерозважне. Дятого мушу сказати, що мимо того, що я вже сказав яко Русин про Росію і царизм, не вдоволила мене публична опінія, яка особливо з початком війни проявила ся в Австрії. Мушу сказати, що вона робить на мене вражінє короткозорости, і я уважаю своїм обовязком висказати переконанє і надію, що з тою публичною опінією наші кермуючі круги певно не мають нічого спільного.

Вже з уваги на відносини на Балкані, колиб той пожар, що запалав тепер на границі Азії й Європи, не остав локальним і колиб він довів до світової війни або взагалі заангажував більше держав, будуть міродатні круги все пам'ятати на те, що інтереси Європи і Азії є протилежні, що Азія, поминувши все, ще й нині є найважнішим ринком для нашого експорту, та що Японія є тою державою, яка на случай побіди була би в можности витиснути європейські держави із азійських ринків на довгі літа.

Так само як Русинів ненависть до авторитарного царизму не може спонукати, щоби тую ненависть перенести також на наших славянських російських братів, так і те, що колись позаходило між обома сусідніми державами, не повинно мати впливу на нашу заграничну політику і — скоро тепер бесіда о війську — на ужитє армії в услугах тої політики.

Гадаю, що я сим порушив усі найважніші справи, котрі висувують ся на перше місце при обговореню військового бюджету. А тепер на закінченє прилучаю ся радо і я до тих висказів довіря, які тут підчас дебати дістали ся п. міністрови війни за єго дотеперішнє поведєнє. Заразом звертаю ще єго увагу на те, щоб він уважав, аби австрійське військо на східних окраїнах монархії справді служило лише до оборони від сторонного ворога і щоби в тих борбах, які у східній Галичині ведуть ся між адміністрацією, судівництвом, поодинокими сусільними верствами а руским селянством, коли вже сего копче треба, робило порядок і спокій через тактовне поведєнє без призначеного для сторонного ворога оружя, та не остріло єго на тілі руского хлопца. В останних роках зводило військо у східній Галичині при виборах, страйках і інших нагодах стравдішні битви. Правда, що се діяло ся не за часів теперішнього міністра війни. Я звертаю ся отже до него з уклінною просьбою, щоби ті битви, колиб такі події мали ся до справдішних битв так, як маневри до війни; щоб не було жадного проливу крови, жадних убитих, жадних ранених! (*Живи признаня*).

Япаньско-російська війна.

Підземна Росія.

Російські революціоністи, проживаючи поза границями російської держави, розвинули тепер як найенергічнійшу діяльність в видаваню і розповсюднюваню підбурюючих відозв, надіючи ся в сей спосіб осягнути корисні успіхи против російского самодержавя. Ся діяльність відгукнула ся і у нас у Львові, де здержано надіслані з Женєви до двох руских академиків російські відозви і брошурки і переведено у них ревізію. Вчєра відбуло ся в тій справі віче польських академиків, яке запротестувало против вислугувани лївівською поліцією російському правительству, а мають ще нині відбути ся також збори руских академиків. Надто, як відомо, руский соціаліст Вітик спонукав ухвалєнє прихильної Японцям резолюції в Збаражчині, а у Відні проводив япанюфільским соціалістичним зборам руский академик Цєглиньский. Однак російські революціоністи стоять на иншій становиску, як їх руско-українські альянти. Штуттґартєке «Асвабаждєніє», революційна часопись російських конституціоналістів, у надзвичайнім додатку, які видає підчас теперішньої війни, заміщує отверте письмо свого редактора Петра Струвого до російських академиків. Струве не тільки, що не одушевляє ся Японцями, але обвиняє правительствє, що було безчявне і лїниве, бо дало заскочити себе, коли зірване відносини було єго ipso wypowiedженєм війни, як се докажує історія. Нині се правительствє — каже між иншим Струве — старає ся оправдатись, викликаючи штучні маніфєстації і при помочи гадкої праси; молодїк повинна скористати з сего і до окликів, видаваних платними агентами, долучити свої голоси, кличучи: Най живе армія! Най живе Росія! Най живе свобода! Пам'ятайте, що армія, — се не Алексєєв et consр., але російський вояк, а оклик, виданий на єї честь в тяжкій і болючій для неї хвилі, положить підвалу взаимного порозуміня між армією і народом, якого першовзором і авангардою повинні бути ви, студенти, молодїк. Я лично вірю — кінчать Струве — цю оклик «най живе армія, свобода, Росія!» розбудить відгомін в умах і серцях богато щирих російських людей і буде попередником радісного оклику відроджуючої ся нашої вітчизни». Як бачимо, російські революціоністи у своїх змаганях розрізняють, сказати б, внутрішню і заграничну політику. На безоглядно непримиримім становиску в своїх відозвах станули тільки польські соціалісти. Отже з того приводу оголосив лївівський Przegląd знаменитий лист від одного визначного петербурского Поляка, який зображує теперішній стан умів і сил в Росії. Сей лист передаємо в слїдуючїм, роздїлявши єго для лїшого перегляду після змісту на поодинокі уступки.

Спосіб мобілізації.

Для борби з Японцями утворює правитель-

ство окрему армію, щоби зовсім не зменшити сеї, яку постійно держить під оружєм в своїх європейських землях, а творить єї в сей спосіб, що кождий полк мусить виставити повну компанію, зложєну з вояків, що добровільно зголосять ся, а коли таких вайде ся зв мало, то всі тягнуть жереби. Однак до тепер нігде не бракує добровольців, може в наслідок розбудженого патріотизму, а може тому, що всім, що будуть в сій війні, приречено цілковите увільненє від служби в резерві і в ополченю, с. є в крайній обороні. Компанії, утворєні в сей спосіб, є майже подвійно такі численні, бо складають ся з 280 вояків. Сейчас доповнюють їх резервістами, так що повстає з того баталіон. Понеже кожда піхотинна дивізія має чотири полки, то з кождої дивізії повстає чотирьобаталіонний полк. Він носить число своєї дивізії і назву: східно-сибірський. В сей спосіб всі відділи вїск, що стоять в європейській часті держави, будуть мали представителів в армії, виставленій против Японців. Здає ся, що пізнійше ще в инший спосіб стане побільшена ся армія, яка — як зачувати — досягне пів мільона жовїтра; але тепер тільки в сей спосіб відбуває ся громадженє східно-сибірських вїск.

Транспорт.

Бачив я, як їх звідєси висилають. Звичайні товарні вагони, обаті в середині войлоком, заосмотрєні бляшаним печиком на середині і лавками, завішєними здовж стїн на гаках, а на піч зачплованими на паси, що висєть з поваги, щоби творили ліжка — отсе транспортний вагон для 32 людей. (Наші пр. вагони є богато вузші і короткі від російських і не мають урядженя для спаня, а призначєні на 40 Mann — 8 Pferde. — Ред.). В кождім поїзді є один вагон, в яким находить ся кухня і баняк з кипятком, щоби вояки могли підчас перестанків брати собі воду на чай. Кождий вояк одержує на дорогу від горожанських комітетів 1/4 фунта чаю, вісімфунтовий, папіровий мішок з цукром, фунт тютюну, склянку, мило, сїрники і т. д. Підчас подорожи буде раз на чотири дні південний востїй, аби вояки могли умити ся і випрати білє. Таке висиланє вїск відбуває ся без горячки, навіть без поспіху, а повільностю, яка впливає з загального перєсвїдченя, що правдива війна начне ся донєрва тоді, коли самі Росіяни схочуть, а тимчасом Японців будуть вабити чимраз дальше в глибину Сибїру, будуть томити непотрібними походами, доки їх недуги не зачнуть десяткувати — а потім звалить ся на них російська потуга і стратує ногами. А що як-раз так буде і так бути мусить — про те ніхто тут не сумніває ся.

Асєнтерунок а політика.

Здекомплетовані полки європейської Росії — розказує дальше автор — треба очевидно доповнити. Тож покликають рекрутів, увільнєних до тепер від служби з причини їх надміру.

Богдан Лепкий.

ГОСТИНА.

(Дальше).

«Але чекай! Ти певно голоден, а я харчую тебе словами; Марто, Марто! — кликнув, відчиняючи до пекарні в стїні прорубанє віконце. — Подайте нам чаю, хліба з маслом та яєць, бо маємо голодного гостя. Лиш скоро!»

За підвечірком не могли ми наговорити ся. Школа, товариші, учителі; чого ми не говорили за тую коротку годину. Показало ся, що богато з товаришів померло, і то таких, що думали як найдовше жити. Деякі ожєнили ся. —

«А деяким — замітив мій товариш — вже і жінки померли.»

Я не відповів нічого, лиш завзято взяв гризти сїху, як старє ляце, поморщену, булку. Думаючи над тим, якби відвернути розмову від немилої теми, почув я в сїнох

важкє тупаннє, якби дві довбні по підлозі били. Потім клямка так жалібно заскрипіла, якби єї коваль кліщами відривав і в ідальню увїшла Марта, велика, груба, відцвітаюча жінка.

Я понуриє голову над чарку мутного чаю, але чув, як варід каже, якісь недобрі очі обкинули мене від ніг до голови.

«Єгомость! А що буде з вечерою? Почтар не привів мяса.»

«Ну, то зарїжте курку» — відповів коротко господар, а з його голосу і з рухів видно було, що хотів єї позбути ся як найскорше.

Марта ще раз глянула на мене і на нього, обернула ся і вийшла, замикаючи з такою силою двері, якби їх ніхто більше не мав відмикати.

«Ну, ну! І ми так ненадійно стрїнули ся. Єще раз дуже тобі дякую, що поступив до мене. Зробив ти мені велику приємність.»

Потім взяв мене під руку і вивів по комнаті, розпитуючи про своє життє. Нарікав, що не має до-

брого сусїдства, що нема з ким починати якої будь народньої роботи, що, одним словом, життє склалє ся не так, як ждало ся.

«І скажи но ти мені, чому дійсність ніколи не може бути така, як мрія. Але то ніколи! Погадати собі; ах коби воно так, або сяк. І ось стане ся, як ти гадав. А порівнаєм те, що є, з тим, що ти єоби подумав і вийде не те. Не те, мій товаришу, не те!»

На вечеру їли ми курку, що ради моєї гостини понєсла смерть. На слїду давав я їй раду, така стара була і пересушена.

Запримітив се господар і було йому не мило. Він не вдержав і коли Марта принесла на брудному підносі не дуже то чистий чай, він сказав на слїду адержуючи свій гнів: «що у нас нічо ніколи не може бути так, як у людей! І чи то така велика штука спечи дурну курку?»

«Е-ет! — відповіла Марта — єгомосєви трудно догодити!»

Потім пішла до шафи, вийшла

дві зовсім до себе неподібні чарки, поставила їх перед нас і вийшла.

«О! Видиш яка! — сказав з жалєм мій товариш, показуючи на кухонні двері. — Слова сказати не можна, бо обиджаєть ся Пани!»

Та при вїні ми скоро якось забули і про сїху курку і про товсту кухарку та балакали дальше, якби хотїли перебалакати всьо, що стало ся в часі нашої розлуки; немов бояли ся, щоби не поминули чого, якої небудь дрібнички. І здавало ся мені, що ми не розставали ся зовсім, що мешкаємо собі дальше разом, як колись за шкільних часів і балакаємо.

Не счули ся, як зо стїнного різьбленого годинника вискочила малєшка зазулька, і якби покривляючись якоїсь правдивій зазуди, викувала 11. годину.

(Дальше буде).

Іменно європейська Росія має річно коло 300 тисяч пописових, а бере їх тільки коло 200 до 225 тисяч, звільняючи решту з тим застереженням, що кожній хвилі може їх покликати до служби. Отже тепер покликують і то найбільше з Надвіслянського краю, очевидно в наслідок відозв, які там повідавали польська «ліга народова» і соціялісти. Вправді ніхто не перецінює ваги таких маніфестацій, але скоро-они вже є, то вже щось робить ся. Нехай се буде і дитинство, але прецінь самі Поляки кажуть, що рік 1863. зробили студенти разом з жінчинами. Так само і тепер: студенти зачнуть, всьо стероризують — і буде авантюра. Тож правительству є той гадки — що на всякий випадок треба усеунути як найбільше молодих, перозважних голов — і забирас до війська резервістів та рекрутів, а передовсім з міст. Коли стан умів в Польщі буде сего вимагати, то забере всю молодіж, бо хотий ніхто не боїть ся польського повстаня, але ніхто его не хоче мати. — Отже з ласки наших конспіраторів — додає Przegląd від себе — Япанці випробують влучність своїх стрілів найперше на Поляках. Се правдиво медвежа прислуга, яку соціялісти віддали нашому народови.

Сила державної приналежности.

Поговірка про «великана на глиняних ногах», як називають Росію, розповсюдила ся в Європі завдяки тій обставині, що за мало узгляднювано силу державної приналежности, яка будь-що-будь вляє всі народи, входячі в склад найбільшої на світі держави, в одну цілку цілість. Росія задля своєї величини і природних, не виснажених ще багатств надто пособляє економічному розвоєви своїх народів, щоб они легковажили собі сю державну звязь. Лиш на тій підставі буде зрозумілий той уступ згаданого листу, який зображує відношенє інших російських народів супротив воєнної акції. «Внутрішня політика правительства — каже автор — не є, природна річ, симпатично російским народам, Фінляндці, надбалтійські Німці, Поляки, Вірмени, Грузини — они всі в рівнім степені мають справедливі причини до гірких нарікань, навіть до ненависти за безглядне і шеретке росіянізованє їх. Однак як инакше они поведуть ся тепер, коли держава має тепер будь-що-будь чималий клопіт, коли російський народ находит ся в патріотичнім збуреню, а правительство є зденероване і роздразнене! Ого Фінляндцям свіжо забрано самоуправу, пакинено чужий язик, що знатійших горожан або видалено за границю, або інтервовано в Росію — а они організують зі складкових фондів відділи Червоного Хреста і висилають їх своїм коштом до Манджурії. Надбалтійским Німцям надали російську викладову мову в школах, змосковщили університет в Дорпаті і політехніку в Ризі, міским радам і повітовим наказано урядувати по московски, а мимо сего сама тільки курляндська шляхта жертвувала 300.000 рубл. на воєнні потреби, а тамошні аристократки приїхали до Петербурга, аби спільно з царицями працювати в двох варштатах, які они заложили в своїх палатах: цариця-вдова в Аничковскім шпє для воєнків вонячу білизну, а молода цариця в Зимовій палаті ладить бандажі і торочє. Вірменам пакинено московську мову в їх приватних школах і сконфісковано їх церковний маєток, що їх свільно обійшло, бо було багато бунтів і треба було аж здетронізувати їх архієпископа, однак мимо того всього, заледив вибухнула війна, — Вірмени стали відправляти торжественні богослужєня за поводженє російського оружя, та висилати привітні телеграми до царя...

— ВІД АДМІНІСТРАЦІЇ. При зміні місяця присимо наших Вп. Передплатників о скорє відновленє передплати, зглядно о вирівнанє залєглостий та о приєднуванє нам нових передплатників.

Новим передплатникам від 14. н. ст. марца с. р. будемо до того часу висилати «Руслана» даром.

Н О В І Н Ц І.

— **Калєндар.** В четвер: руско-кат. Архіпа, Теодата; рим-кат. Кунегунди. — В п'ятицю: руско-кат. Льва еп., Агатона; рим-кат. Казимира.

— Науки пожарництва уділяє ся бесплатно в ціли ознакомленя з нею ширших кругів народа, в льокалі львівського товариства «Сокол», Підвале ч. 7. від год. 8—9½ вечером, що поведілка і п'ятиці. Зголошувати ся треба впрост до «Сокола» у Львові.

— В склад крайової ради шкільної входять між иншими яко члени організайійного статута два представителі учительского звания, визначні на педагогічнім полі. Сих членів на предложєне крайового відділу іменує цісар на протяг трех літ. В остатних трех літах були ними послі: Александр Барвіньский і Войтїх гр. Дідушицкий. На вчерашнім засіданю кр. відділ ухвалив представити цісарєви до іменованя членами крайової ради шкільної знова п. Ал. Барвіньского і б. намісника Льва гр. Піїньского, на місце гр. Дідушицкого.

— Кваліфікаційні іспити на катехитів відділових шкіл, устні і письменні, відбудуть ся 19. і 20. цвітня. Святиченики, що наміряють підчинити ся такому іспитови, мають через дотичного ординариятского шкільного комісаря найдальше до 30. марца внести просьбу о допущєнє до іспиту. Устний іспит обнимає отсі предмети: Біблійна історія обох завітів; догматика (в обємі великого катехизма); літургіка, історія Христової Церкви з особливим узглядненєм історії греко-кат. Церкви; педагогія. Чимагає ся також знанє обовязуючого плану науки релігії в народних і відділових школах та обовязуючих в тих школах приписів що-до релігійних практик. — Кваліфікаційні іспити на катехитів гімназій, реальних шкіл і учительских семинарій відбудуть ся в днях 19, 20. і 21. цвітня. Святиченики, що хочуть підчинити ся тому іспитови, мають внести просьбу о допущєнє до іспиту через дотичного ординариятского шкільного комісаря до митрополитичого ординариятю найдальше до 30. марца. В просьбі треба навести рік і місце вість уродженя та рік висвяченя, а також, які посади мав кандидат в душпаствстві. Предмети іспиту: біблійна історія, християньско кат. догматика, етика, історія Христової Церкви, літургіка, педагогія, начерк ексррти. Хто має іспит на катехитів відділової школи і сповняє обовязки катехита, може бути увільнєним від іспиту з біблійної історії і педагогії.

— Філія «Просьвіти» в Стрию відкрила безплатну випозичальню книжок для міста. Випозичальня містить ся в «Народнім Домі» в партері — вхід від «Рускої Бурєи» побіч «Каси задаткової». Випозичальня отворена щоденно між годиною 6½ а 7½ вечером.

— З Тернополя. Дня 18. с. м. о 2. год. поплудни відбудуть ся в сали «Міщанського брацтва» загальні збори Філії «Просьвіти», а вечером о 7. год. того дня великий концерт люддовий в память 43. роковин смерти Т. Шевченка. — Дня 20. лютого завязав ся в Тернополі комітет для збраня складок на будову руского театру у Львові і числить поки-що 90 членів, які складають місячно 187 К. З сею самою метою оснований дя 29. лютого міщанський комітет. — До Відділу «Рускої Бурєи» в Тернополі вибрано на послїдних загальних зборах пп. д-ра Ом. Калитовского головою, о. Д. Ловатського заступником голови, Ом. Терлецкого секретарем, Семена Сидоряка скарбником, Р. Сошовского, д-ра В. Вітошиньского і д-ра Ст. Дроздовского членами Відділу, а о. Савина Дурбака, Теодора Гуля і Дмитра Пігута заступниками. — Популярні виклади Філії «Просьвіти» відбули ся в сали «Міщ. Брацтва» дня 21. і 28. лютого, а іменно п. проф. Семена Сидоряка «Про значіне квєсеня в природі» (з демонстраціями) і д-ра Із. Голубовича і з. «Молода Україна в політичнім і літературнім значіно» і згромадили пересічно по 1000 учасників з ріжних верств населєня Тернополя. Ся численна участь публїки є найкрасчєм доказом як потрібні і як на часі є того рода виклади. Дальші виклади відбудуть ся дня 13, 20. і 27. марца.

— Сокол в Малєхові при огні. Нані в ночи (з вторника на середу) займили ся в Малєхові під Львовом два обійєтя господар в Осипа Чарниєвичя і Макара Радавки. Знаменито zorganizованій малєхівській «Сокол» в тій хвилі вирухив зі сиваковою до огню і приступив до альокалізованя а опісля до угашєня огню. Як справно звивали ся наші пожарники, доказ в тім, що коли зваярмована сторожа львівська приїхала до пожару, то не мала що робити, бо вже було по вєім. А небезпечність була велика, бо дахи горіли вже як смолоскипи «Кулко рольніче», що докончє намагає ся при помочи старости обіймити команду над «Соколом», не прийшло до огню мимо того, що оба пожаром діткнені господарі є латвинники. Прийшло лише кількох «Кулковців», але лишєнь на те, аби заваджати, бо один з них, що має від заряду «Кулок» свїдоцтво на інструктора, так незручно помагав гасити, що подаючи якийсь приряд Соколови Гр. Полцєви ударив его в око так, що сей мусів поїхати до лікаря, щоби ратувати око від осліплєня. — Сей виступ малєхівского «Сокола» най буде доказом его дійсної спосібности і охоти до ратованя кожного ближнього.

— В справі утравізму в середних школах забрали також голос станиславські педагогі, а «Кола Товажиства» учителів шкіл середних. На оновішнім засіданю «Кола» мав в тій справі реферат проф. Гельфер, і заявив ся за утравізізм. Однак по довній дискусії зібрані ухвалили внесєне директора гімназії Терліковского против заведеня утравізізму в середних школах, аргамєнтуючи се недостатком силу чительских руских. Вкінци зібрані заявили ся за заведенєм обовязкової науки рускої мови в польских гімназіях.

— Крадіж перед судом. Перед шести літами оо. Василияни у Львові прийали на службу неофіта Кліма Володимира Паріловича і дали єму у себе в монастирі ціле удержанє. Парілович мав всюда приступ і знав всі закутки монастиря. В монастирі мешкає ВПр. о. архимандрит др. Сарницкий і часто виїздить в справах монастирів. Кілька разів по повороті о. др. Сарницкий замітив, що хтось добирає ся до его бюрка, в яким були ключі від вертгаймівської каси. В падолясті минулого року о. др. Сарницкий виїхав на кількадневну візитацию, а коли повернув, замітив, що в касі нема 21 щадничих книжок на квоту 1620 К 42 с. Підозріне о крадіжє узало на Паріловича і було оправданє, як небавом виявило ся. Парілович в кілька тижнів по крадіжї зголосив ся в гал. Касі щадничій, аби зреалізувати 9 вкладкових книжок виставлєних на кілька Василянських монастирів. Дотичний урядник Каси підозріваючи Паріловича о нечесту справу з огляду, що він хотів виїхати всю квоту зложеноу на книжочки, став его випитувати і не виплатив грошей. Опісля виявило ся, що Парілович сфалшував підписи оо. Василиян: 4 підписи о. Легєжиньского, 4 о. Куликовского і один підпис о. Костецкого, за що Парілович станув вчєра перед судом, обжалований о крадіж щадничих книжок і фалшованє підписів. Численні свідки зізнали при вчєрашній розправі в некористь обжалованого. Розправа мала покінчити ся вчєра, однак з огляду, що два свідки не явили ся, відложено єї на нині.

— В Глубичку великім тернопільского повіта, основало ся тов-о «Січ» і числить 140 членів. З весною починає «Січ» будувати свій власний дім мурований.

— Іменованя. Президент міністрів іменував судовими радниками секретарів: Івана Фединкевича і Риш. Гессе в Перемишлі, Макс. Рітінгштайна в Самборі; заступників прокуратора, Льва Березоньского в Тернополі, Володимира Русина в Золочєві, суд. секретаря Филімона Маталю в Золочєва для Бережан, Константина Павлякова в Винниках, Гєр. Вершковского в Галичі, Тадея Рибачького в Янові, Володимира Куріловича в Риманові, Кароля Грановского зі Львова для Огнїві, а дальше радниками кр. суду і начальниками повітових судів секретарів: Меч. Вишневого з Коломиї для Яворова, Едм. Галика в Ярославі і Орєста Дембицького з Бродів для Устрик.

— По 100 К запомога уділів кр. відділ «Академічній Громаді» і «Основі» з квоти 2.800 К призначеної соймом на 1904. р. на запомогу для академічних товариств.

— Незавидний гороскоп. Російські часописи доносять, що під Іван Кронштадський, якого почитают в Росії як великого пророка, предсказав, що війна Росії з Япанією буде трєвати 25 літ.

— Еміграція жидів з Росії. В послїдних часах до одного з лікарів для очних недуг в містї Николаєві зголошує ся много осіб, які мають агітувати з просьбою, аби оглянув їх, чи не мають єгипетского запалєня очий. До Америки, а передовсім до Канади не впускають людей з єгипетским запалєнем очий, а американські власти карають навіть гривною капіталів тих кораблів, що привозять таких людей. Згаданий окуліст заявив, що з весною вибирає ся з Николаєва до Америки яких 200 жидівських родин. Хорі на очі лічать ся тепер і мають надію виїхати разом з иншими. Емігрантами є переважно ремісники, а головнє кравці.

— Сім тижнів слідчої вязниці за 25 марок. Перед познаньского карною палатою розбирано онові ось таку цікаву справу сьпівака Завадского. П. Завадский грозив перед кількома тижнями дирекції польского театру в Познані, коли не одержить задатку — 25 марок. Вже давав єму директор 10 марок, але артист не приставав а инакше не хотів грати. Рад не рад зволив сьпівакови его волю, але відтак засьпівав єму трохи инакше. Вже слідуючого дня повідомили про цілу історію прокураторію і Завадского арештовано і дєржано его в слідчій вязниці від 29. грудня до 15. лютого і дали єму там зовсім не артистичну роботу: склеювати коробки до цигар. По переведеній розправі, по перєслуханю свідків і по промові прокуратора, який вносив шєститижневє покаранє Завадского, трибунал, мабуть з огляду на довгу слідчу вязницю, увільнив сьпівака від вини і каря.

— В нашій Адміністрації зложили: **На будову руского театру** ВПов. А. Мєлниця.

чук постенфірер жандармерії в Турці к. Кол. 1 кор.

На будову „Дому Сокола“ у Львові ВПов. А. Мелничук з Турки к. Кол. 1 кор.

— Кождий Русин і Русинка повинен бути членом Руского Товариства педаг. Вписове 1 К, вкладна членська річно 1 К.

Наука, штука, література.

— **Економіст ч. 2.**, з 29. лютого 1904. Зміст: Прикри відповіді на дразливі питання „Ортоскоп“. — Торговельна організація Бойків Синевідських, д-ра Євгева Олесницького. — Розвій селянських господарств в східній Галичині 1848—1898, д-ра Йосифа Олеськова. — Краєвий Союз ревізійний. — Статут Тов-а „Краєвий Союз ревізійний“ у Львові. — Союз Спількових крамниць в Англії. — Нема дня без борби... д-ра Костя Левицького. — Господарські обрахунки і калькуляції, Гл. — Про зміну статутів стоваришень кредитових задля пільг податкових, д-ра Костя Левицького. — Під розвагу нашим хліборобам з нагоди зближаючих ся весняних засівів, Й. Р. — Заробкова еміграція. — Кілька уваг в справі крамниць, Ф. Г. — Помагаймо собі самі, бо ніхто нам не допоможе. — Оповіднене „Краєвого Союзу кредитового“ у Львові. — Рух товариств кредитових, належачих до „Краєвого Союзу кредитового“ з 31/1 1904. — Новинки. — Де що купувати. — Ціни збіжжя і плодів господарських. — Оголошення. — „Економіст“ виходить кожного місяця і коштує на цілий рік 5 К. Редакція: Львів Ринок ч. 10.

— **Учитель ч. 4.**, з дня 20. лютого 1904. Зміст: Утраквізм в школах середних. — Закладаймо школи для аналіфбетів! — Вищі народні школи в Скандинавії. — З ниви шкільництва в американській Русії. — Про поступи фізики в останніх часах. — Справозданя. — Новинки. — Річна передплата 6 К.

— **З Львівської Фільгармонії.** В четвер 3. с. м. другий і останній концерт артистів варшавської опери п-ни Люччі і п. Вл. Фльоріяньського. Програма добірна. Початок о 7½ год.

Телеграми

з дня 2. марця.

Букарешт. Румунська агенція доносить: Консервативні часописи пишуть все про якусь мобілізацію румунської армії. Сї донесення є вонсім безосновні, бо звичайної як шо року перемири гарнізонів і урлюпованя та бранки не можна називати мобілізацією.

Білгород. Урядовий дзвенник оголошує, що підполковника Борислава Грїча усунено із становиска адютанта короля.

Варшава. Генерал Чертков вїїхав до Петербурга в урядових справах.

Відень. При вчерашнім тїгненю віденьських льосів комунальних головна виграна 400.000 К. упала на льос ч. 286, ч. 23, друга виграна в квотї 40.000 К. на с. 2384 ч. 5.

Colosseum
в пасажі Германів
при ул. Соняшній у Львові.

— Від 1. до 15. марця 1904. —

Нова величава програма!

Морська битва на Жовтїм морі.

Щоденно о 8. год. вечер представлєне. В недїлю і сьвята 2 представлєня о 4. год. попол. і 8. год. вечером. Шо пятницї High-Life представлєне. Білєти вчаснійше можна замовляти і набути в конторї Пльоня при ул. Кароля Людвика ч. 9. у Львові.

Зарваницю
поему Василя Щурата можна замовляти лише в Ставропїгїйській книгарні у Львові, ул. Руска ч. 3. Цїна з поштовою оплатою 25 сот.

Християнський Календар МІСІОНАРЯ

на 1904 рік

коштує лише 50 сот. а з поштовою пересилкою 60 сот. Зміст багатий, ілюстрації гарні. При закупнї більше примірників вельми значний опуст. Висилає лише за готівку: *Видавництво Чина св. Василя В. в Жовкві.*

В книгарні Товариства ім. Шевченка і в книгарні Ставропїгїйській можна дістати отсі праці виданї проф. д-ром Ів. Копачом:

- Будучність гімназій.** Цїна 1 К.
 - Партийна політика і морал.** Ц. 50 с.
 - Родинне житє** (під розвагу руским „соколкам і паннам“). Ц. 50 с.
 - Соціалїзм, етика і політика** (під розвагу „старшим і мелодшим“). Ц. 50 с.
- Три перші праці зладженї на основі творів професора берлинського університету д-ра Фрїдрїха Паульзена.

Ц. к. упр. гал. акц.

Банк Гіпотечний

Відділ депозитовий

приймає вклати і виплачує завдатки на рахунок біжучий, приймає до перєхованя папєри вартїснї і дає на них завдатки.

Крім того впроваджєно подїбно як в інституцїях заграничних т. зв.

Депозити сховковї (Safe Deposits)

За оплатою 50 до 70 корон річно, депозитар дістає в сталєній касї панцирній сховок до виключного ужитку і під власним ключєм, де безпечно і дискретно переховувати може свос майно або важні документи.

Під тїм оглядом поробив Банк гіпотечний як найдогїдїйшї зарїдженя. Приїхєв дотично того рода депозитів одержати можна безплатно у відділі депозитовий.

ТОВАРИСТВО взаїмного КРЕДИТУ

„Джїстер“

стоваришенє зарєєстрованє в обмежаню порукою у Львові, ринок ч. 10, дїм „Просьвіти“.

ЧЛЕНАМИ ТОВАРИСТВА можуть бути тїльки обезпечєні тєвалю в „Джїстрі“ від огнє Членський удїл 50 К можна зложити в ратах; в часовє 2 К.

ЧЛЕНИ ТОВАРИСТВА можуть затигати **ПОЗИЧКИ** на 6½% за предложенєм відповїдної гіпотєки або поруки; сплату бїльших позичок розкладає ся на 10 лїт.

ПРИ ПАРЦЕЛЯЦІЯХ і иншїм купнї землї нехай купуючі звертають ся за позичками до „ДНІСТРА“.

ВКЛАДКИ щадничї приймає Товариство на 4%.

З ЧИСТОГО ЗИСКУ дістають члєни дивїденду від удїлів а часть зиску призначує ся на добродїїні цїлі; дотєпер удїлено на церкви, бурсї, школи і т. п. 16 385 К

Стан 31. грудн 1903:

Вклатки	1,444,589 К.
Удїли	109,835 К.
Фонди резервовї	21,318 К.
Позички	1,330,822 К.
Цїнні папєри, льон. в банках і на рах біжучий	280,681 К.

Читайте!

Читайте!

Повне виданє Творів ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

коштує лише 2 корони!

Товариство „Просьвіти“ бажаяючи, щоб в кождїй рускїй хатї находили ся Твори Тараса Шевченка, видає сими днями найдешєвїший збірник сїх творів п. з. „**ПОЕЗІЇ Т. ШЕВЧЕНКА**“. Книжка, оправлена в полотно з золочєними витїсками, може бути найгарнїїшою окрасою руських хат. Папір велїновий, формат на звїр європейських клєяскїв, сторїв 698.

При замовленю 10 прим. даємо 10% опусту. Висилає ся тїлько за надїсланєм 2 кор. 30 сот. на адресу: **КАНЦЕЛЯРІЯ „ПРОСЬВІТИ“** у **Львові** (Ринок ч. 10.).

Розклад поїздів залїзничих обовязуючий від 1-го жовтня 1903.

(Приїзд і відїзд поданий після часу середно-європейського).

Поїзд		до Львова		Поїзд		зі Львова	
носп.	особ.			посп.	особ.		
приходить о годинї				відходить о годинї			
1:30	6:10	з Кракова, Берлина, Варшави, Відня	до Львова	1:50	6:22	до Сучави, Жидачєва, Керєсєме, Потутор	зі Львова
	6:20	з Чернївцїв (Галацу), Чорткова, Калуша		2:04	6:30	до Підволочиск (Київа), Бродїв дв. головний	
	6:50	з Сомяля, Раїи рускої			6:43	„ „ „ дв. Підзамче	
	7:35	з Самбора, Хирова			6:45	до Лавочного (Пешту), Борислава, Дрогобича	
	7:35	з Підво. очиск, Бродїв на дв. Підзамче		8:25	8:35	до Кракова Відня, Праги, Берлина	
	7:55	„ „ „ на дв. головний		2:50	9:05	до Лавочного, Хирова, Калуша	
	7:45	з Лавочного (Пешту), Калуша, Хирова			9:25	до Самбора, Хирова	
	8:55	з Кракова, Відня, Праги, Берлина			9:40	до Белєця, Сомяля, Любачєва	
	9:57	з Стрия			10:35	до Чернївцїв, Потутор, Дєлєтина	
	10:25	з Єлїєна, Любачєва		2:40	10:40	до Тернополя, Потутор, дв. головний	
	11:15	з Станислава (Керєсєме, Потутор)			10:57	„ „ „ дв. Підзамче	
	1:10	з Лавочного, Калуши, Хирова, Борислава			3:05	до Стрия, Хирова, Борислава	
2:15		з Підволочиск, Конїчинцїв на дв. Підз.			3:25	до Рїшева, Любачєва	
2:30		„ „ „ на дв. голов.			3:40	до Самбора, Хирова	
	4:35	з Стрия, Хирова, Борислава			3:50	до Яворова	
	5:06	з Підволочиск (Київа), Бродїв на дв. Підз.					
	5:10	„ „ „ на дв. голов.					
	5:20	з Яворова					
1:40	5:40	з Чернївцїв, Іцкан					
	5:50	з Кракова, Відня, Праги, Берлина					
	5:55	з Белєця, Сомяля, Любачєва					
		Нїч					
	8:20	з Яворова					
12:20	9:20	з Чернївцїв, Букарешту					
8:40	9:50	з Кракова, Відня, Берлина, Ясла, Риманова					
2:31	10:00	з Самбора, Сян ка					
	10:02	з Підволочиск (Київа), Бродїв на дв. Підз.					
	10:10	„ „ „ на дв. голов.					
	10:40	з Лавочного (Пешту), Хирова, Калуша					
	3:19	з Тернополя, Грїмалова на дв. Підзамче					
	3:30	„ „ „ на дворєць головний					
		Нїч					
	6:05	до Станислава, Жидачєва					
	6:15	до Кракова, Відня, Берлина, Варшави					
	6:51	до Яворова					
	6:40	до Лавочного (Пешту), Калуша, Хирова					
	8:05	до Сомяля, Раїи рускої					
	9:00	до Підволочиск, Бродїв гол. дворєць					
	9:20	„ „ „ дв. Підзамче					
	10:42	до Іцкан, Чорткова					
	10:55	до Кракова, Відня, Варшави, Праги					
	11:00	до Підволочиск, Бродїв дв. головний					
	11:24	„ „ „ дв. Підзамче					
	11:05	до Стрия					
	11:11	до Жовкви (лише що недїлї)					
	4:10	до Кракова, Відня, Праги, Самбора					

ЗАМІТКА: Пєра нїчна числїть ся від 6. години вечером до 5. години 59 мїнут рано.

Час середно європейський рїзнїть ся від часу львівського о 36 мїнут, а іменю 12 год. часу середно-європейського = 12. год 36 мїн часу львівського. — Бїро інформаційне ц. к. залїзниць державних (ул. Краєцких ч. 5.) удїляє пояснєнь в справах залїзничих, продає білєти вського рода і розкладї їзд.